

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขและวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ในเขตตำบลบงตัน รวมถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออก แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ศึกษาในอาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนในเขตตำบลบงตัน อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

- 1) อาสาสมัครสาธารณสุขที่อาศัยและปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลบงตัน อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 140 คน
- 2) ประชาชนในตำบลบงตัน อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,381 ครัวเรือน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

- 1) อาสาสมัครสาธารณสุขทั้งหมดจำนวน 140 คน โดยต้องปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี อาศัยและปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลบงตัน อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
- 2) ประชาชนในครัวเรือน จำนวน 310 ครัวเรือนๆ ละ 1 คน อายุระหว่าง 15 - 60 ปี ได้มาจากการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

ผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยนำประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 1,381 คน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามการดำเนินงานป้องกันควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออก โดยอาสาสมัครสาธารณสุข และแบบสอบถามวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลบงตัน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

3.2.1 แบบสอบถามการดำเนินงานป้องกันควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออก โดยอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลบงตัน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1.) ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ที่ได้รับต่อเดือนของครอบครัว ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขและจำนวนหลังคาเรือนที่รับผิดชอบ

2.) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ โดยตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดให้ข้อละ 0 คะแนน ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับความรู้เป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัจยพรด, 2546)

2.1) ระดับความรู้สูง	หมายถึง	ผู้ที่มีคะแนน ≥ 17 ($\geq$ ร้อยละ 85)
2.2) ระดับความรู้ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ที่มีคะแนน 12 - 16 (ร้อยละ 60 - 84)
2.3) ระดับความรู้ต่ำ	หมายถึง	ผู้ที่มี ≤ 11 ($\leq$ ร้อยละ 59)

3.) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการดำเนินงานป้องกันควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 27 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) จำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน จำนวน 5 ข้อ, ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์ จำนวน 12 ข้อ, ด้านการประสานงาน จำนวน 5 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดโดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบว่ามีการดำเนินการมากน้อยเพียงใดโดยการเลือกตอบ แบบ 3 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ดำเนินการประจำ	ให้	3	คะแนน
ดำเนินการบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่ได้ดำเนินการเลย	ให้	1	คะแนน

ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับการดำเนินงานเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2546)

- 3.1) ระดับการดำเนินงานสูง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≥ 69 ($\geq$ ร้อยละ 85)
- 3.2) ระดับการดำเนินงานปานกลาง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน 49 - 68 (ร้อยละ 60 - 84)
- 3.3) ระดับการดำเนินงานต่ำ หมายถึง ผู้ที่มี ≤ 48 ($\leq$ ร้อยละ 59)

4.) ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติของอาสาสมัครสาธารณสุขกรณีการระบาดของโรคไข้เลือดออก จำนวน 8 ข้อเป็นคำถามปลายปิด โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใดโดยการเลือกตอบจะเป็นแบบ 5 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติบ่อยที่สุด	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติบ่อย	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้	1	คะแนน

ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2546)

- 4.1) ระดับการปฏิบัติสูง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≥ 34 ($\geq$ ร้อยละ 85)
- 4.2) ระดับการปฏิบัติปานกลาง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน 24 - 33 (ร้อยละ 60 - 84)
- 4.3) ระดับการปฏิบัติต่ำ หมายถึง ผู้ที่มี ≤ 23 ($\leq$ ร้อยละ 59)

5.) ส่วนที่ 5 แบบสอบถามปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็น จำนวน 2 ข้อ ดังนี้

5.1) การดำเนินงาน ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข พบปัญหาและอุปสรรค จากสาเหตุใดบ้าง

5.2) ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือ การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างไรบ้าง

3.2.2 แบบสอบถามวิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลบงตัน อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1.) ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ลักษณะบริเวณที่พักอาศัย ประวัติการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

2.) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ โดยตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดให้ข้อละ 0 คะแนน ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับความรู้เป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2546)

2.1) ระดับความรู้สูง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≥ 13 ($\geq$ ร้อยละ 85)
2.2) ระดับความรู้ปานกลาง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 9 - 12 (ร้อยละ 60 - 84)
2.3) ระดับความรู้ต่ำ	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≤ 8 ($\leq$ ร้อยละ 59)

3.) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก มีจำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิดโดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ แบบ 3 ตัวเลือก ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้ 1 คะแนน

ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2546)

3.1) ระดับการปฏิบัติสูง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≥ 51 ($\geq$ ร้อยละ 85)
3.2) ระดับการปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 36 - 50 (ร้อยละ 60 - 84)
3.3) ระดับปฏิบัติต่ำ	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≤ 35 ($\leq$ ร้อยละ 59)

4.) ส่วนที่ 4 แบบสังเกตพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีจำนวน 11 ข้อ เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมเชิงลบ สังเกตโดยผู้ช่วยผู้ศึกษาวิจัย แบบ 2 ตัวเลือกคือ พบ กับไม่พบ กรณีพบ ให้ 0 คะแนน ไม่พบให้ 1 คะแนน ใช้เกณฑ์แปลผลการให้คะแนนระดับพฤติกรรมเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (วรพจน์ พรหมสัตยพรต, 2546)

4.1) ระดับพฤติกรรมสูง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≥ 9 ($\geq$ ร้อยละ 85)
4.2) ระดับพฤติกรรมปานกลาง	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนระหว่าง 6 - 10 (ร้อยละ 60 - 84)
4.3) ระดับพฤติกรรมต่ำ	หมายถึง ผู้ที่มีคะแนน ≤ 5 ($\leq$ ร้อยละ 59)

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 วิเคราะห์กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาในเรื่องการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก และประสานผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดเป้าหมายและขอบเขตในการศึกษา

3.3.2 ศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมเป้าหมายในการศึกษา

3.3.3 สร้างแนวคำถามจากแนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชน ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รับผิดชอบงานและอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา พิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 30 คน และประชาชน จำนวน 30 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

3.3.6 ปรับแก้ข้อคำถามให้เหมาะสมแล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 140 คน และประชาชน จำนวน 310 คน

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 30 คน และประชาชน จำนวน 30 คน สำหรับข้อมูลของอาสาสมัครสุชนนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ในข้อคำถามด้านความรู้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ส่วนในด้านการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก และด้านการปฏิบัติกรณิการระบาดของโรคไข้เลือดออก ใช้การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และ 0.79 ตามลำดับ

สำหรับข้อมูลของประชาชนนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ในข้อคำถามด้านความรู้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 ส่วนในด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก ใช้การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.4.1 นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 ผู้ศึกษาได้ประสานกับสาธารณสุขอำเภอคอดอยเต่าและผู้อำนวยการโรงพยาบาลคอดอยเต่า เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

3.4.3 ผู้ศึกษาได้ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้อย และผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.4 ประชุมผู้ช่วยวิจัย จำนวน 2 ท่าน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทำความเข้าใจข้อคำถามเพื่อให้เข้าใจตรงกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.5 ส่งแบบสอบถามอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 140 ฉบับ และประชาชน 310 ฉบับให้ผู้ช่วยวิจัยโดยมีระยะเวลาในการรอแบบสอบถามที่ส่งกลับ จำนวน 15 วัน

3.4.6 ติดตามแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งหมด ร้อยละ 100 เพื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ความครบถ้วน ถูกต้อง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows (Version 17) โดยใช้การคำนวณหาค่าสถิติดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชนโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก การปฏิบัติกรณิการระบาคของโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข รวมถึงความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมกรการป้องกันโรคไข้เลือดออก ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ระหว่าง ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก และการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก กับระดับการปฏิบัติของอาสาสมัครสาธารณสุข และหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก การปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก กับพฤติกรรมกรการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน

3.5.4 ข้อมูลส่วนคำถามปลายเปิดของอาสาสมัครสาธารณสุขนำไปจัดกลุ่มเนื้อหา

3.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา